

Puške iz okupatorjeve »orožarne«

Septembra 1942 sta uslužbenca Poštne hranilnice Franc Štadler-Pepe in Lojze Krsnič na pobudo in sodelovanjem Varnostno obveščevalne službe OF pripravila spektakularen dvig milijona lir za potrebe OF s ponarejenim čekom. To je bila tipična kombinirana akcija, ki jo je OF lahko izvedla le s sodelovanjem strokovnjakov s finančnega področja.

V podobnih podvigih so sodelovali tudi uslužbenci vseh štirih finančnih in davčnih ustanov v Ljubljani. Marjan Jenko piše, da so to počeli s sabotiranjem pri delu, neresenjem ali zavestnem napačnem reševanju aktov, uničenjem ali skrivanjem spisov, ki so bili pomembni za finančno poslovanje uprave Ljubljanske pokrajine. Zaostanki davkov so bili zaradi visoke zavesti davkoplačevalcev in finančnih uradnikov visoki. Tako so morali Italijani leta 1941 izknjižiti 5.286.000 lit, leta 1942. leta 9.572.000 lit in leta 1943 že 13.656.000 lit. Jasno, da so s tem slabili okupatorsko gospodarsko moč.

Posebno pomembni in odmevni pa sta bili dve akciji, ki so jih pripravili finančniki, izvedli pa Varnostnoobveščevalne službe OF in Narodna zaščita. Akcijo za zaplenbo denarja 14. novembra 1942 sta tehnično pripravila Andrej Perko in dr. Ivo Majcen. Perko je vprašal Štadlerja »na koliko ga cenijo«. Odgovoril mu je, da se

za manj kot 250.000 lit ne splača tvegati. Tistega dne je bilo sorazmerno veliko denarja, skoraj milijon, a Perku ga je služitelj polovico samovoljno odnesel na pošto. Ostanek pa mu je uspelo zadržati, ker pošta od 12. do 15. ure ni poslovala. Perko piše, da sta se s Štadlerjem domenila, da bi »vse skupaj izgledalo kot roparski napad. Dvig denarja naj bi bil izvršen v času, ko bi bil v hiši samo služitelj Šega. Slučajno sta bila oba služitelja. Trije tovariši so prišli z orožjem, da bi dvignili denar in so prisilili oba služitelja da sta molčala.«

Nekaj manj kot leto poprej, 4. februarja so na Bregu, kjer je bila finančna kontrola, zaplenili 45 pušk, 2100 nabojev in dve pištoli. O tej akciji je napisanih že več člankov zato pogledajmo, kakšna je bila pri tem vloga finančnih in davčnih uslužbencev. Perko in dr. Majcen sta »stopila v stik s financarji na Bregu. Ponaredili smo ključke, s katerimi bi lahko prišli v skladišče po uradnih urah

še preden bi prišla snažilka. Financarji so za to vedeli. Ključ sem predal preko Pepeta. Ključ pa mu je izročil dr. Majcen. Ko smo prišli pred urad z avtom, je bil v pisarni starešina finančne kontrole, kar ni bilo predvideno. Ko je prišel naš človek v pisarno, ga je prisilil z orožjem, da je molčal in smo lahko odpeljali vse orožje. Prav tako je bila proti načrtu v pisarni tudi snažilka, ki pa smo se je znebili na ta način, da ji je nekdo od naših rekel, da naj gre hitro v neko trgovino, češ da tam delijo kavo. Starešina je stal mirno in ko smo odhajali mu je nekdo naših rekel, da še četrto ure ne smi nikamor telefonirati.«

Narodna zaščita je bila organizirana na vseh štirih finančnih ustanovah. Organizacijsko niso bile združene, pač pa vezane na terenske organizacije, kjer je bil sedež posamezne ustanove. Na vsaki je bil po en vod. Prve zaprisege so bile jeseni 1941. Zaščitniki finančne kontrole na Bregu, ki je bila že v kraljevini Jugoslaviji »neke vrste polvojaška organizacija, ker so bili uslužbenci oboroženi« so bili vezani neposredno na vodstvo narodne zaščite v Ljubljani. Zaščitniki finančne direktije so imeli skupno vojaško enoto z delavci in nameščenci konzumnega društva na Vodnikovem trgu.

LOJZE TRŠAN

Priznanja ob dnevu civilne zaščite

Ob 20. juniju dnevu civilne zaščite so bila podeljena številna priznanja s tega področja. Med drugim je brnati znak civilne zaščite dobila tudi občinska organizacija Rdečega križa Ljubljana Center. Zlati znački civilne zaščite so podelili Srednji zdravstveni šoli in načelniku občinskega štaba civilne zaščite Francu Teglju. Priznanje z zlato značko je dobilo šest posameznikov.

Zdravje v Centru je zadovoljivo

Komisija za varstvo pred nalezljivimi boleznimi, ki deluje v okviru Komiteja za družbene dejavnosti občine Ljubljana Center se je sestala 17. junija in obravnavala epidemiološko situacijo v naši občini. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje vzgojno zdravstvenega programa za AIDS.

Iz poročila lahko ugotovimo, da je tako imenovana epidemiološka situacija v občini Center ugodna. Kljub temu, da imamo nekaj nalezljivih bolezni, respiratornih bolezni, rdečk in škrlatinke je položaj podoben kot v lanskem letu. Tudi število obolelih za ošpicami je nizko pa čeprav izvedenci opozarjajo na nepazljivost zlasti pa menijo, da je nujno potrebno cepljenje pred 15 mesecem

otrokove starosti. V preteklem letu in na začetku letošnjega leta ni bilo registrirane nobene epidemije nalezljivih bolezni.

Zaradi vsesplošnega zanimanja glede preprečevanja širjenja AIDS so na seji komisije poudarili, da je potrebna predvsem prosvetljenost prebivalstva. Akcije v tem smislu že tečejo.

Letos spet srečanje Poljancev

V Krajevni skupnosti Poljane so bila nekoč vsako letna tradicionalna srečanja Poljancev. Na pobudo Krajevne konference SZDL naj bi to družabno obliko medsebojnega zblíževanja priredili spet letos. Izbrali so pripravljalni odbor iz predstavnikov vseh krajevnih družbenopolitičnih organizacij in družbenih organizacij. Odbor je določil, da bo srečanje v soboto, 19. septembra popoldne, na poljanskem športnem parku. Popostrile naj bi ga kulturne in športne prireditve in družabne igre s srečolovom.

Poljanci ne bi bili Poljanci, če ne bi z vso voljo, elanom in trudom uresničili zamisli o srečanju. Naše okolje bivanja z vso samoupravno organiziranostjo in življenjem nas tolikanj združuje, da smo prepričani v polnoštevilno udeležbo na srečanju. Mislimo, da je prav in dobro, da se tudi v družabnem okolju kot pred leti še bolje spoznamo, vsi gostje med nami pa bodo prisrčno dobrodošli.

VODSTVO VAJE

Obvestilo vsem družbenim organizacijam, društvom in zvezam društev v občini Ljubljana Center

V letošnjem letu bodo v okviru aktivnosti akcije NNNP 87 vaje s področja »Vloga družbenih organizacij in društev v SLO in DS«. Z vajami naj bi preverili in izpopolnili organiziranost, usposobljenost in opremljenost družbenih organizacij in društev za izvajanje določenih nalog ob naravnih in drugih nesrečah, izrednih razmerah in v vojni. Mimo tega naj bi preverili in izpopolnili organizacijo vodenja in izvajanja reševalnih, zaščitnih in drugih akcij ter zagotovili mobilizacijsko sposobnost delovanja organizacij in v navedenih primerih.

V občini Center je veliko število družbenih organizacij in društev, ki se v večini primerov povezujejo v zveze in druge oblike organiziranosti na nivoju občine, mesta ali republike. Ta društva bodo prejela podrobnejša navodila o poteku akcije preko svojih združenj. Drugi del organizacij in društev, ki delujejo samostojno pa naprošamo, da na osnovi tega obvestila v okviru svojih rednih programov dela proučijo možnosti za sodelovanje in določijo naloge, ki so pomembne

za krepitev sisteme SLO in DS. Ta društva naprošamo, da pripravijo program delovanja v okviru navedene akcije, v katerem naj bo razviden sistem usposabljanja, materialna opremljenost in mobilizacijska pripravljenost za delovanje društva pri raznih oblikah nevarnosti.

Na podlagi prejete programa vas bo vodstvo vaje vključilo v redne aktivnosti, ki jih bodo v okviru akcije NNNP izvajali organi teritorialne obrambe, civilne zaščite, milice in drugi. Kot primer navajamo nekaj možnih oblik: sodelovanje pri reševanju ljudi in materialnih dobrin ob naravnih in drugih večjih nesrečah, iskanje pogrešanih, začasna nastanitev in oskrba prizadetih, sosedska pomoč, vzdrževanje zvez, usposabljanje za uporabo reševalne tehnike in drugih sredstev.

Program pošljite na naslov: Sekretariat za ljudsko obrambo, občine Ljubljana Center, Adamič Lundrovo nabrežje 2, do 30. julija 1987.

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljski svet:

Ivo Bernard (predsednik), člani: Lojze Sukovac, Lojze Cepuš, Srečko Čož, Sreten Dimitrijevič, Hilda Herzog, Liljana Kranjc, Marko Polič, Ksenija Preželj, Stane Zupancič in Darko Rajčič.

Uredniški odbor:

Niko Jasjavič (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Jurij Popov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Marjan Ciglič in Aleša Meško.

Izhaja štiriinšestdeset v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 191. Tel.: 214-296, 223-509 in 223-510. Ziro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47844, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1

Glasilo prejemajo vse družine v občini brezplačno na domove.

ZAKAJ TAKO?

»Lev« za verigami

Hotel »LEV« v Vošnjakovih ulici je dober del te ulice, v dolžini zgradbe, ogradi s kovinsko ograjo, v katero so vpeti cvetlična korita, medseboj pa povezana, verjeli ali ne, z verigo. Tako se je del ulice, pred Gosposvetsko cesto, zožil skoraj za tretjino. To povzroča velike prometne težave. Vošnjakova ulica je dvosmerna, poleg tega pa jo obdajajo tudi površine za parkiranje osebnih avtomobilov.

Prav je, da se hotelu omogoči z rumenimi oznakami dostop vozil, ki pripeljejo goste. Najbrž pa ni prav – in središče mesta bi bilo zelo čudno, če bi se enako odločili tudi drugi ljubljanski hoteli – da po cesti visijo verige. Cestišče je javna površina, na voljo vsem uporabnikom.

Hotel »LEV« bi moral sam storiti veliko več, za prometni red pred svojim vhodom. Tudi za hotelom bi moral parkirni prostor bolj služiti gostom hotela, kakor pa drugim, ki s hotelom nimajo nobenega opravka.

Upajmo, da bosta komunalna inšpekcija in komite za promet in zveze SML, urenila problem in Vošnjakovo ulico ponovno vrnila vsem uporabnikom prometa.

In še nekaj: uprava hotela »LEV« bi morala v prihodnje preprečiti, da šoferji čistijo avtobuse pred hotelom. Za to imamo tudi v Ljubljani ustrezne organizacije. Čiščenje pred hotelom pa je najbrž zastoj (hotel šoferju verjetno ne zaračuna uporabe vode), storitve v pralnici pa je treba plačati.

M. Č.

KS Josip Prašnikar

Zimska pomoč – Komisija za socialno delo je na podlagi dopisa, s katerim je obvestila vse skupnosti stanovalcev, zbrala prošnje za enkratno denarno pomoč občanom. Dosedaj je vložilo zahtevke za tako imenovano zimsko pomoč 33 občanov. Enkratna pomoč znaša od 50.000 do 100.000 dinarjev.

Nesklepčna seja – Svet stanovalcev je sklical na 11. junij sejo, na kateri naj bi obravnavali gradivo za skupščino stanovanjske skupnosti naše občine. Od 45 delegatov jih je prišlo samo 6. Zaradi nesklepnosti niso mogli obravnavati gradiva.

Tri mesece za odgovor – Svet stanovalcev je 18. marca zahteval od Stanovanjskega podjetja, naj mu pojasni, zakaj so nastali tako visoki stroški pri prenovi hiše na Dalmatinovi 10. Enota stanovanjskega podjetja za občino Center je na zastavljeno vprašanje odgovorila 19. junija. Svet stanovalcev je z odgovorom le delno zadovoljen.

Zbirno mesto za odpadke – TOZD Javna higiena je poslal krajevni skupnosti projekt zbirnih mest za komunalne odpadke. O tem so obveščeni tudi vsi hišni sveti in zaželeno je, da načrt proučijo in dajo naj svoje pripombe.

Otroci med počitnicami – Društvo prijateljev mladine je pripravilo vrsto zanimivih aktivnosti, ki so se pričele 29. junija. Iz obsežnega programa povzamemo, da si bodo otroci med drugim ogledali center RTV, vozili se bodo z Makalanco po Ljubljani, obiskali jih bo čarodej, odšli bodo tudi v živalski vrt in na izlet v Mostec, medtem ko bodo s kolesi preverjali svoje kolesarske sposobnosti. Kolesa jim je dalo na voljo podjetje Feromoto.

Delegatsko vprašanje – Konferenca delegacij je 25. junija obravnavala gradivo za 10. sejo skupščine Komunalne skupnosti ljubljanskih občin. Med drugim je sklenila vprašati, zakaj tolikšna podražitev komunalnih storitev, kako je s sredstvi za razširjeno reprodukcijo in drugo.

Možni kandidati – Predsedstvo KK SZDL je 25. junija razpravljalo o evidentiranju možnih kandidatov v organe SZDL na ravni krajevnih skupnosti, občine in mesta. Žal pa je bila tudi na tej seji zelo pičila udeležba posebej vabljenih delegatov, ki naj bi dali svoje mnenje k razpravi o prostorskih zasnovah.

Odbor zveze borcev – Odbor je na seji v juniju obravnaval predloge za pošiljanje članov ZB v zdravilišča in v upokojenske domove, razen tega pa je tekla tudi beseda o prošnjah za priznavalnino in socialno pomoč borcev.

Diskoteka – Krajevna skupnost je že lani v sodelovanju z občino, postajo milice in hotelom Turist sprejela nekaj predlogov za zagotovitev javnega reda in miru zunaj diskoteke Turist. Pripadniki milice so takrat obljubili pogostejši nadzor nad diskoteko. Kaže pa, da ukrepi proti kršilec ne zadostajo, saj nekateri obiskovalci diskoteke spet močno vznemirjajo stanovalce s kričanjem, avtomobilskimi sireni in glasbenimi aparati v avtomobilih. Razbijajo steklenice in onesnažujejo dvorišča. Stanovalci se sprašujejo, kaj bodo ukrelni organi milice, da bi učinkovito preprečili tako početje.

M. R.

KS Prule

Kam z otroci? – Pručani tega problema ne bodo imeli, saj je na Prulah organizirano počitniško varstvo od 29. 6. do vključno 10. 7. Varstvo bo v prostorih KS Prule. Tja bodo lahko starši pripeljali svoje nadobudnečke vsak dan! Otroci so lahko tam od 9. do 13. ure. Zabavali se bodo z različnimi družabnimi igrami pa tudi na izlete bodo lahko šli.

Kdo bo obnovil centralno kurjavo? – V KS Prule sprejemajo ponudbe za obnavljanje obstoječe centralne kurjave. Vsi zainteresirani se torej lahko javijo v KS Prule.

Kakšna bo okolica? O tem so Pručani razpravljali na javni razpravi 23. 6. Načrte, ki so jih pripravili že prej in so si jih krajani lahko ogledali v prostorih KS Prule.

KS Gradišče

Predsedstvo KK SZDL – Predsedstvo KK SZDL v Gradišču je 15. junija razpravljalo o predlogu sprememb pravil KK SZDL. Sklenili so, da bodo predlog pravil prejeli predstavniki družbenopolitičnih in družbenih organizacij v KS, terenski odbori SZDL in hišni sveti, člani predsedstva in delegati krajevnih konferenc SZDL. K predlogu pravil naj bi dali svoje pripombe. Pravila, v katerih bodo upoštevana pripombe iz razprave, bo sprejela programska volilna konferenca KK SZDL v jeseni.

Priprave na volilno konferenco – Na seji predsedstva KK SZDL so obravnavali tudi priprave na volilno konferenco KK SZDL. Člani predsedstva KK SZDL so se seznanili s predlogom evidentiranih možnih kandidatov za delegate KK SZDL, ki jih je evidentiral kadrovska komisija pri KK SZDL. Krajevna konferenca SZDL Gradišče bo imela 65 delegatov. Kandidate za KK SZDL so predlagali terenski odbori SZDL, družbenopolitične in družbene organizacije, šole, vzgojne ustanove in delovne organizacije v KS. Pred volilno konferenco bodo vsa gospodinjstva v KS prejela predlog o kadrovnem sestavu KK SZDL in poročilo o delu KK SZDL v zadnjem mandatnem obdobju.

Razgrnitev in javna razprava o prostorskih zasnovah v KS in občini – Člani predsedstva KK SZDL so razpravljali o razgrnitvi načrtov o prostorskih zasnovah v KS in občini.

Od 1.–30. junija so bili v prostorih KS Gradišče razstavljeni naslednji planski dokumenti:

- osnutek prostorskih ureditvenih pogojev za območje urejanja v občini Ljubljana Center,
- osnutek dopolnitev družbenega plana občine Ljubljana Center za obdobje 1986–1990,
- prometna zasnova mestnega središča in ožjega vplivnega območja.

To je bila priložnost, da so se naši krajani in delovne organizacije seznanile z bodočim urejanjem prostora, kot so ga pripravili načrtovalci. Vsi krajani in delovne organizacije v KS so bili povabljeni, da si ogledajo razstavljeno dokumentacijo in vpišejo morebitne predloge sprememb v knjigo pripomb. Ugotovljeno je bilo, da je gradivo precej nerazumljivo. Načrte so si skupno ogledali tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov v KS. Člani komisije za urejanje prostora in varstvo okolja pri svetu KS so o njih razpravljali dvakrat in pripravili tudi stališča, ki so bila sprejeta na zboru krajanov. Javna razprava o teh dokumentih je bila na zboru krajanov 17. junija. Razprava je bila priložnost, da krajani in vsi skupaj prispevamo k boljši prostorski ureditvi naše krajevnosti, občine in mesta.

Akcija RK za zbiranje oblačil – Na seji predsedstva KK SZDL so podali poročilo o akciji zbiranja oblačil, ki jo je v maju izvedla krajevna organizacija Rdečega križa. Na območju KS Gradišče je bilo zbranih 1500 kg oblačil. V akciji so sodelovali dijaki in učenci vseh šol v KS ter 8 aktivistov RK. S kombiji sta pomagali podjetji Nama in Pavliha. Na vprašanje, ali RK res prodaja oblačila, je predsednik KO RK pojasnil, da RK prodaja Dinosu samo neuporabna oblačila, denar pa porabi za humane namene. Prav bi bilo, če bi te podatke objavili za širše območje.

Aktivnost Komisije za kulturo – Komisija za kulturo je pripravila obisk zanimivih razstav. V maju so si naši krajani ogledali v Narodni galeriji razstavo **Antona Gvajca**. Po razstavi je vodila kustosinja Lidija Tavčar. Krajani, ki jih zanima preteklost, so si 18. junija ogledali razstavo Narodnega muzeja **Brona-sta doba na Slovenskem** v razstavišču Arkade na Trgu osvoboditve. Predavanje in vodstvo po razstavi je imel vodja arheološkega oddelka prof. Drago Svaljšak.

Komisija je povabila 23. junija krajane tudi v Etnografski muzej na Prešernovi cesti, kjer so pripravili zanimivo razstavo o prazničnih in drugih jedeh na Slovenskem. Obiskovalci so si z zanimanjem ogledali tudi starejšo literaturo o hrani.

A. Ž.

Naslednja številka Dogovorov izide 15. septembra